

Samenvatting

Het college heeft besloten de nieuwe nota Integraal Beheer Openbare Ruimte 2024 - 2028 ter vaststelling aan te bieden aan de gemeenteraad. Deze geactualiseerde nota beschrijft het strategische beleid m.b.t. de openbare ruimte (verhardingen, civieltechnische kunstwerken, groen, openbare verlichting etc.). Tevens bevat deze nota de daarbij behorende financiële kaders voor de jaren 2024 tot en met 2028. Uit de nota en de daarbij behorende toelichting blijkt dat er, mede ten gevolge al eerder gesignaleerde ontwikkelingen, aanzienlijk meer geld nodig is om de openbare ruimte te beheren en te onderhouden.

Beslispunten

1. De raad voorstellen over te gaan tot vaststelling van de nota IBOR 2024 - 2028, inclusief het financieel ruimtebeslag voor de periode 2024 tot en met 2028.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 12 oktober 2023:

Conform.

1. Aanleiding

Conform de BBV dient de gemeenteraad elke 5 jaar de financiële en inhoudelijke kaders voor het beheer van de openbare ruimte vast te stellen. Voorheen werd het beleid aangaande de diverse deelproducten in de openbare ruimte (verhardingen, civieltechnische kunstwerken, openbare verlichting etc.) beschreven in de zogenaamde “leidraden”, in deze leidraden werden de beleidsuitgangspunten en de benodigde financiële middelen op verschillende niveaus geformuleerd. We hebben er nu voor gekozen om een nieuwe integrale nota Integraal Beheer Openbare Ruimte 2024 – 2028 (nota IBOR 2024) ter vaststelling aan de gemeenteraad aan te bieden die zowel de inhoudelijke als de financiële kaders bevat voor de periode 2024 t/m 2028. De actualisatie is noodzakelijk aangezien de voorgaande nota dateert van 2017 en is tevens ingegeven door een aantal ontwikkelingen m.b.t. het beheer van de openbare ruimte. Hierbij is overigens geen sprake van nieuw beleid.

Op basis van het doorlopen voorbereidingstraject is duidelijk geworden dat er sprake is van grote kostenstijgingen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Ik verwijs daarvoor naar het beschrevene bij het onderdeel Financiën.

Deze kostenstijgingen hebben diverse achtergronden en oorzaken en kunnen als volgt worden samengevat.

- Een recent zeer snel veranderde wereld waarin marktprijzen enorm zijn toegenomen (ca 20 - 30% ten gevolge van kostenstijgingen van salarissen, transport en materialen).
- Een aantal assets zijn door veroudering of intensiever gebruik dan verwacht eerder toe aan groot onderhoud of vervanging.
- Klimaatverandering heeft na enkele jaren van structurele droogte en kwakkelwinters forse effecten op de versnelde achteruitgang van de kwaliteit van met name verhardingen en groen
- Er is een nieuwe aanpak gekozen waarbij wordt uitgegaan van normkosten die -waar mogelijk- zijn vertaald naar de Maastrichtse situatie. Daarnaast is de rekenmethodiek van de CROW gewijzigd die ertoe leidt dat meer gepland cyclisch onderhoud moet plaatsvinden aan wegen die zich bevinden in de B- en C- categorie.

Als bekend is deze problematiek eerder aan de orde geweest in de vergaderingen van uw college van 4 juli en 22 augustus jl. Verder is er op 5 september jl. een Presentatie gehouden over de nieuwe IBOR nota in de domeinvergadering Fysiek waarbij met name ook is ingegaan op de achtergronden van de kostenstijgingen voor het onderhoud van de openbare ruimte. De input die tijdens deze vergaderingen is gegeven is thans zoveel mogelijk verwerkt in de voorliggende nota IBOR 2024 en het hierbij gevoegde concept-raadsvoorstel. De bedoeling is dat de nota IBOR en het raadsvoorstel worden geagendeerd voor de domeinvergadering Fysiek van 31 oktober a.s. en voor

de raadsvergadering van 28 november a.s. Alle financiële gevolgen van dit voorstel zijn al verwerkt in de begroting die wordt vastgesteld op 7 november a.s.

2. Context

In de vorige nota IBOR 2017, alsmede in verdiepende leidraden per beheerproduct, zijn destijds reeds een aantal risico's benoemd die op termijn tot hogere kosten zouden leiden. In de aanloop naar deze nieuwe IBOR nota zijn deze risico's verder geconcretiseerd en hebben wij de methodiek van assetmanagement (gestructureerd sturen op beheer en onderhoud) verder kunnen professionaliseren. Hierdoor kan beter langjarig vooruit worden gekeken.

Bij deze werkwijze en rekenmethodiek is gebruik gemaakt van normkosten die een gemiddelde zijn van de kosten die een groot aantal gemeenten maken voor het beheer van hun assets. In de nota IBOR 2024 is primair uitgegaan van de normkosten en deze cijfers zijn op onderdelen aangevuld c.q. verdiept met gegevens uit o.a. inspecties en Meerjarige Onderhoudsplannen die zijn opgesteld op basis van de diverse leidraden.

Bij deze actualisatie van de IBOR-nota is dus vooral ingezoomd op de reeds voorheen benoemde ontwikkelingen en risico's en is een actuele inschatting gemaakt van de toekomstige beheer- en onderhoudskosten. Daarbij is rekening gehouden met nieuwe trends en ontwikkelingen zoals klimaatverandering, zwaardere verkeersbelastingen, strengere milieueisen, kostenverhogingen e.d. In een aantal gevallen hebben wij gekozen voor maatwerk (wat is écht nodig en haalbaar) of voor een aanpassing van het uitvoeringsjaar. Dit zogenaamde "Maastrichtse maatwerkvoorstel" heeft bij een aantal assets geleid tot lagere benodigde budgetten voor onderhoud en/of tot lagere investeringen t.o.v. de normkostenbedragen. Hierdoor is voor een aantal assets uiteindelijk een verlaging van de extra kosten bereikt van in totaal € 10 miljoen over 5 jaar t.o.v. de normkosten berekening. Tevens stellen wij in de paragraaf Financiën een zodanige wijze van financieren voor, dat de druk op het budgettair kader na de eerste twee jaren (dus vanaf 2026) lager uitvalt.

3. Gewenste situatie

Met het vaststellen van de nieuwe IBOR-nota 2024 wordt de raad een integraal beeld gepresenteerd m.b.t. het voor de komende jaren uit te voeren strategische IBOR-beleid. Uit de nota blijkt dat er forse additionele middelen t.o.v. de thans beschikbare budgetten nodig zijn om het onderhoud op peil te houden. Verder dienen er ook eenmalige kosten te worden gemaakt die nodig zijn om een acceptabel basisniveau te realiseren dat vervolgens efficiënt op het beoogde niveau gehouden kan worden. Dit is ook nodig om kapitaalvernietiging en onveiligheid in de toekomst te voorkomen. In het bijgevoegde raadsvoorstel wordt dit nader toegelicht waarbij wordt ingezoomd op de belangrijkste assets, te weten verhardingen, civieltechnische kunstwerken, openbare verlichting en

groen. In dat voorstel wordt ook uitgebreid aandacht besteed aan de oorzaken van de toenemende kosten. De hogere kosten zijn deels te herleiden tot diverse externe factoren maar zijn voor een deel ook terug te voeren op reeds eerder in het verleden benoemde risico's bij de diverse assets. Verder worden de kostenstijgingen veroorzaakt door de noodzaak te kiezen voor het meer programmatisch gaan uitvoeren van cyclisch onderhoud. Als voorbeeld, we wachten niet af dat wegen echt slecht worden doordat er gaten in vallen maar we zijn dit vóór door planmatig het benodigde onderhoud tijdig uit te voeren. Op termijn leidt dit tot lagere kosten. Cyclisch onderhoud wordt bijvoorbeeld ook de regel bij het vervangen van beplantingsvakken in het groen. Daarmee wordt verder invulling gegeven aan het beleid dat is verwoord in de door de Raad vastgestelde Leidraad Groen 2020 - 2024.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Met de vaststelling van de IBOR-nota 2024 wordt gekozen voor een aanpak om de openbare ruimte robuust en toekomstbestendig te onderhouden waarmee ook tegemoet wordt gekomen aan de diverse doelstellingen die zijn gekoppeld aan de Omgevingsvisie.

5. Effect op de openbare ruimte

Vaststelling van de bijgevoegde nota IBOR 2024 met de daarbij behorende financiële kaders voor de jaren 2024 tot en met 2028 is een noodzakelijke beleidsmatige en financiële randvoorwaarde om de openbare ruimte duurzaam te onderhouden.

6. Personeel en organisatie

N.v.t.

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

N.v.t.

8. Financiën

Voor de uitvoering van de IBOR-nota 2024 is een budgetverhoging noodzakelijk. Conform de nota ziet het huidige beschikbare budget er op hoofdlijnen als volgt uit.

Beschikbaar budget	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
Verhandingen	€ 5.287	€ 5.302	€ 5.312	€ 5.312	€ 5.312	€ 26.524
Civieltechnische kunstwerken	€ 2.257	€ 2.313	€ 2.300	€ 2.300	€ 2.300	€ 11.471
Openbare verlichting	€ 1.465	€ 1.462	€ 1.459	€ 1.459	€ 1.459	€ 7.303
Groen	€ 6.444	€ 6.507	€ 6.570	€ 6.570	€ 6.570	€ 32.660
Schoon	€ 5.769	€ 5.769	€ 5.769	€ 5.769	€ 5.769	€ 28.844
Overig	€ 2.208	€ 2.253	€ 2.251	€ 2.251	€ 2.251	€ 11.215
Totaal	€ 23.430	€ 23.605	€ 23.660	€ 23.660	€ 23.660	€ 118.017

In onderstaande tabel zijn de extra bedragen opgenomen die noodzakelijk zijn voor het reguliere beheer en onderhoud van de betreffende assets voor de komende 5 jaar. Dit betreft de totale extra benodigde exploitatiemiddelen, bestaande uit kosten voor klein onderhoud, groot onderhoud (al dan niet bekostigd via een voorziening) en kapitaalslasten n.a.v. investeringen.

Verschil gevraagd 'Maastricht' - beschikbaar (*1.000)	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
Verhandingen	-€ 4.548	-€ 4.721	-€ 1.074	-€ 1.385	-€ 1.668	-€ 13.396
Civieltechnische kunstwerken	-€ 2.004	-€ 1.893	-€ 1.817	-€ 1.858	-€ 1.938	-€ 9.510
Openbare verlichting*	-€ 400	-€ 400	-€ 515	-€ 630	-€ 745	-€ 2.690
Groen	-€ 2.426	-€ 2.128	-€ 2.160	-€ 2.192	-€ 2.223	-€ 11.129
Overig	-€ 103	-€ 78	-€ 79	-€ 79	-€ 79	-€ 418
Totaal	-€ 9.481	-€ 9.220	-€ 5.645	-€ 6.144	-€ 6.653	-€ 37.143

*Van de in 2024 gevraagde ophoging voor Openbare Verlichting is reeds € 0,2 mln. toegekend o.b.v. de 1ste Berap 2023.

Voor een gedetailleerde uitwerking van deze bedragen verwijzen wij naar de nieuwe IBOR-nota. Het getoonde totaalbedrag van ruim € 37 mln. (waarvan € 28,6 mln. structureel en € 8,3 mln. incidenteel¹) wijkt af van het totaalbedrag in de nota IBOR van € 42,3 mln. (€ 34 mln. structureel en € 8,3 mln. incidenteel). Dit komt omdat in het gevraagde budget reeds rekening is gehouden met de financiële trend in de meerjarenbegroting, waarbij vanaf de jaren 2026 en verder structureel minder budget beschikbaar is. Er is daarom ingezet op het op korte termijn (2024-2025) uitvoeren van zo veel mogelijk herstel- en groot onderhoudswerkzaamheden aan wegen. Ter dekking van deze korte termijn investeringen wordt, vanuit de geprognosticeerde positieve resultaten in de jaren 2023-2025, een bestemmingsreserve gevormd voor een totaalbedrag van ca. € 15,1 mln. Dit laatste kan overigens pas daadwerkelijk worden doorgevoerd bij de vaststelling van de resultaatbestemming van het betreffende boekjaar, voor zover het behaalde resultaat dit toelaat. Indien er geen bestemmingsreserve zou worden gevormd, betekent dit dat de (kapitaals)lasten vanaf 2025 15 jaar lang gemiddeld jaarlijks ca. € 1 mln. hoger uitvallen.

Bij alle bedragen is gerekend met diverse interne en externe (geactualiseerde) opslagen.

¹Dit incidentele budget is nodig om op een aanvaardbare uitgangssituatie qua kwaliteitsniveau te komen voor wegen en groen. Onze verwachting is dat dit herstelprogramma binnen uiterlijk drie jaar kan worden uitgevoerd.

Omdat marktprijzen in een aantal gevallen nogal fluctueren en e.e.a. ook afhankelijk is van diverse ontwikkelingen zal bij de reguliere planning & control cyclus worden gerapporteerd over de voortgang van de uitvoering van de NIBOR nota 2024.

9. Aanbestedingen

N.v.t.

10. Participatie tot heden

N.v.t.

11. Voorstel

1. De raad voorstellen over te gaan tot vaststelling van de nota IBOR 2024, inclusief het financieel ruimtebeslag voor de periode 2024 tot en met 2028.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Het bijgevoegde raadsvoorstel zal worden behandeld in de domeinvergadering Fysiek van 31 oktober a.s. Daarna zal agendering plaatsvinden in de raadsvergadering van 28 november a.s. De financiële gevolgen van dit voorstel zijn al verwerkt in de begroting die op 7 november a.s. wordt vastgesteld. In verband daarmee is ook tekstueel al de nodige aandacht besteed aan de nieuwe IBOR-nota in de paragraaf kapitaalgoederen van de begroting. Wel is het zo dat door de latere vaststelling van de nota IBOR 2024 als zodanig een beleidsmatige en financiële uitspraak wordt gedaan over de jaren 2024 tot en met 2028, de meerjarenbegroting loopt tot en met 2027.